

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

R. P. D. Vicecomite Romana pecuniaria. Veneris 2. Decembris 1678.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

esset, quod Ecclesia servitutis jugo subiecta fuisset, opus esset in præsentem, primævo libertatis statui eandem restituere, ut disponit idem Concil. *dist. sess. 25. cap. 9. in fin.* & egregiè ratiocinatur Vivian. *de jure patronat. par. 3. lib. 19. cap. 5. num. 40.*

18. Certior autem viget voluntatis defectus in eodem Archiepiscopo, qui dum in actu erectionis expressam declarationem emisit, quod non intendebat mutare statum illius, sed quod portiones, ut prius subsisterent; nec annexæ, nec incorporatæ, nec unitæ censerentur. Concedendum dominium Præposito, & Canonicis intelligi debet hoc perpetrasse citra innovationem præcedentis status Ecclesiæ; Et idèd quoad jus præminentiale circa Collegialia, non quoad exercitium Curæ censeretur suam auctoritatem interposuisse, & hoc magis expressè post actum erectionis factus fuit, dum novam, & reiteratam declarationem emisit, nempè. *Quod in his, quæ spectant ad Parochos ratione Curæ, & Animarum, & administrationis Sacramentorum, tam onera, quam commoda, & emolumenta, ad ipsos Parochos pertineant; In his verò, quæ propria sunt Collegiatarum, & quæ jura Capituli concernunt pertineant ad Præpositum, & Canonicos, ut in præsentem summario num. 2.* Et huic apertæ ejusdem Archiepiscopi menti accessit declaratio per Vicarium Generalem antè motam litem promulgata, ut in Summario num. 3. & ob id clare patet remansisse illæsa jura Parochorum, & decreta ab Archiepiscopo antea emanata, intelligenda sunt de Ecclesia merè Collegiata, respectu quorum non aderat Pontificis prohibitio, quia de jure non repugnat Ecclesiam subesse pluribus independentibus diversis respectibus, *Glos. in Clement. frequent. verb. ad mensam in princip. de Excess. Prælat. Bellamer. cons. 20. num. 10. Murga par. 2. q. Past. q. 2. de divis. unius §. 7. num. 23. in fine, Cardin. Tusch. verb. Beneficiati concl. 68. num. 7.*

Et ex his resolutum fuit. *Constare de bono jure Curatorum Portionariorum Ecclesiæ S. Babilæ etiam ad effectum manutentionis, & declarata fuit decisio bon. mem. Dunozei juxta sensum Dominorum.*

Utraque parte informante. Sc. Monacelli Form. Pars II.

R. P. D. VICECOMITE
Romana pecuniaria.

Veneris 2. Decembris 1678.

ARGUMENTUM.

Dispositio Testatoris declarata ab eo; qui fuit communicata non dicitur captatoria sed valida, præsertim in relictis ad pias causas. Subscribens scripturam censetur approbare omnia in ea contenta.

SUMMARIUM.

- 1 Declaratio voluntatis Testatoris facta ab eo, cui fuit communicata plenè probat si fiat cum juramento.
- 2 Subscribens Scripturam, censetur approbare omnia in eadem contenta.
- 3 Dicitio imò est correctiva præcedentium.
- 4 Testator communicans secretum suæ voluntatis, non dicitur, commississe in tertium substantiam dispositionis, sed tantummodo declarationem.
Dispositio Testatoris commissa in voluntatem tertii, est valida in relictis ad pias causas. ibi.
- 5 Legatum factum favore Confraternitatis censetur relictum ad piam causam, præsertim si habeat Ecclesiam annexam.
Legatum relictum causa studii dicitur pium. ibi.

DECISIO VI.

1. **D**omini permanentes in resolutis die 28. Martii præteriti iterum extimarunt, nullam pecuniarum quantitatem esse ad Bancum reportandam, quia illæ exactæ fuerunt de mandato Episcopi Testatoris directo eidem Banco totam earum summam continente, & successivè erogatæ in pia legata secundum voluntatem ejusdem Testatoris per P. Josephum ejus Confessarium, cui illam communicaverat, medio Juramento declarati per text. in l. Theopompus ff. de dot. prælegat. Bart. in l. quem hered. ff. de reb.

A a 3 dub.

dub. Castren. in leg. si ita scripsero num. 3. ff. de condit. & demonstrat. Surd. consil. 294. num. 18. & 19. & consil. 380. sub num. 51. versic. quamvis, Camer. var. resol. lib. 3. cap. 20. sub num. 89. & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. num. 82. Afflic. dec. 381. num. 4. & seqq. cum aliis allegatis in præterea decisione §. & moti ratione.

2 Nec mandatum censeretur debet restringitur ad sola scuta 500. in calce ejusdem arithmetice per Testatorem adnotata, quia ut ponderatum fuit in eadem dec. §. non relevante, dum Testator monitus ab ejus familiaribus, quod mandatum continebat totam pecuniarum summam in Banco existentem, adhuc illud subscripsit, & verbis expressis non restrinxit, vel aliud continens solam quantitatem scut. 500. conscribi non mandavit, prout facile poterat, cum esset sanus mente, articulatè loqueretur, & triduo etiam post in propriis sensibus supervixerit, ut deponunt testes formiter examinati, non est præsumendum voluisse per dictam numeri adnotationem mandatum restringere, sed bene dicendum exoptasse pro tota summa, quam in corpore continebat effectum fortiri, ita ut bene intret conclusio in præterita decisione firmata, quod subscribens simpliciter scripturam censeatur approbare omnia in eadem contenta de qua etiam Natt. cons. 287. n. 4. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 66. n. 6. & seq. lib. 3. Gabr. de probat. concl. 3. n. 1. & seqq. Rota cor. Bichio decis. 630. n. 12. & in rec. dec. 276. n. 9. q. 17.

3 Sicuti non subsistit Testatorem restringisse facultatem P. Josepho ad declarandam tantum quantitatem pauperibus, suisque famulis distribuendam per illa verba Codicilli -- *circa quello si doverà distribuire à poveri, & alla sua servitù*; quoniam idem Testator in hærendo maximæ fidei, quam merito habebat in personam P. Josephi prosequens dispositionem, facultatem ampliavit generaliter, & sic ad alia superius non expressa, scilicet ad distributionem, in quamcunque aliam piam causam, quando P. Joseph declaraverit ibi. *Anzi secondo il detto, e dichiarazione del d. P. Fotio ordino, e dispongo certo, e sicuro di non restar defraudato nella di lui confidenza, integrità, e bona coscienza,*

hæc enim ultima pars, sive dispositio, prima remanente correctæ attendi debet ex allegatis in dicta decis. §. quoniam cum aliis pluribus cumulatè per Barbof. de dict. dist. 151. num. 1. & seqq.

4 Nec relevat replicatio, quod ista esset dispositio commissæ in voluntatem tertii, & captatoria, quia Episcopus, qui communicaverat ejus voluntatem P. Josepho circa pecuniam in Banco existentem, ut supra disponendo, non dicitur commississe in voluntatem P. Josephi, substantiam dispositionis, sed tantummodò declarationem ejus, quod illi secreto dixerat, quod valde differt à dispositione commissæ tertio, & captatoria, ut bene notant Ruin. cons. 119. n. 7. vol. 2. Canc. var. resolut. lib. 3. cap. 20. sub num. 89. cons. quamvis, & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. n. 82. aliisque ab eis allegatis. Quamvis etiam cum versetur in relictis piæ Causæ hujusmodi dispositio esset valida cap. cum tibi de testament. Bart. in lib. 1. C. de Sacros. Eccles. Ruin. consil. 21. n. 4. vol. 2. Spin. de Testament. gloss. 5. n. 68. & seqq. Cancr. dict. cap. 30. n. 103. Castill. contr. jur. lib. 2. cap. 6. n. 18. & 19. Tiraquell. de privil. piæ caus. privileg. 64. Peregrin. de fideic. art. 33. n. 66. Grass. de success. §. institutio q. 18. num. 7. & 8. Rota cor. Martini. Andr. decis. 73. num. 16.

5 Inter hæc autem pia legata, commemorandum est tam illud relictum Ven. Congregationi nobilium Sanctissimæ Assumptionis, cum uti habens Ecclesiam annexam dicatur locus Pius juxta consil. Bald. lib. 2. num. 4. & 5. lib. 5. Rota cor. Carill. dec. 267. num. 1. & 2. cor. Arguell. decis. 45. num. 6. & seqq. & in puncto Cyriac. contr. 94. num. 14. & seqq. ubi etiam post multos Doctores, quos ibi cumulat, ampliat, quamvis non haberet Ecclesiam annexam, quia censeatur relictum non loco nec personis, sed usui pio, in quem illud distribuunt, & non inspicitur persona, sed causa: Quam alterum relictum Nepoti causa studii, scilicet pro educando eum per quinquennium, in aliquo ex Seminaris Nobilium Societatis Jesu, ut firmat Abb. cons. 63. sub num. 4. vers. sed relictum, & seqq. par. 2. Mart. de success. legal. p. 4. q. 18. art. 4. sub num. 43. vers. relictum causa studii

cum seqq. plenè Ciardin. conir. 3. num. 57. & in puncto dixit Rot. in Calaguritana Juris visitandi 21. Maii 1649. S. quoniam coram bon. mem. Card. Corrado. Et ita utraque, &c.

R. P. D. VICECOMITE

Romana Cappellania.

Veneris 14. Junii 1680.

ARGUMENTUM.

Referuntur demonstrationes quibus probatur existentia Jurispatronatus laicalis: nec non casus in quibus Cardinales Titulares Indultarii, Beneficia in Ecclesia Titulari existentia non conferunt. Publicatio resignationis Beneficii ad formam Bullæ Grægor. XIII. non requiritur, quando Resignatarius fuit gratiose subrogatus in juribus resignantis.

SUMMARIUM.

- 1 Arbitrium regulatur à jure.
- 2 Clericatus probatur testimonialibus Ordinantis.
- 3 Litis contestatio probatur ex actibus judicialibus hinc inde gestis.
- 4 Valor per non excessum probatur per expressionem factam in præcedentibus provisionibus.
- 5 Inscriptiones antiquæ in lapide insculptæ probant juspatronatus.
- 6 Item insignia familiæ insculpta in pavimento, & pavimento.
- 7 Item descriptiones in libris Ecclesiæ.
- 8 Item præsentationes continuatæ, & effectum sortitæ per spatium centum annorum.
- Centenaria possessio habet vim immemorabilis, & facit præsumere titulum ex fundatione. ibi.
- 9 Item enunciatiuæ antiquæ emissæ in Visitationibus.
- 10 Item declarationes factæ ab Ordinario de existentia jurispatronatus.

- 11 Item legata facta cappellæ uti de jurispatronatus.
- 12 Indultum Cardinalis Titularis conferendi, non comprehendit Beneficia litigiosa, præcipuè vacantia apud Sedem.
- 13 Neque Beneficia jurispatronatus, quæ non cadunt sub reservationibus Apostolicis.
- 14 Papa non obstante Indulto, præveniendò Indultarium potest conferre.
- 15 Resignatarius subrogatus à Papa in juribus Resignantis, non tenetur docere de publicatione resignationis, sed de statulitis, & de Clericatu.
- 16 Publicatio resignationis facta in termino prorogato, habetur ac si facta esset à principio.

DECISIO VII.

Postquam Hiacynthus Capranica sub die 24. Februarii 1675. obtinuerat provideri à Sede Apostolica de Cappellania sub invocatione Sanctissimæ Conceptionis erecta in Ecclesia Sancti Marci de Urbe vacante per obitum Pauli Callimaci, & successivè etiam sententiam ab Eminentissimo Cardinali Vicario pro executione litterarum, cessit, & resignavit jus suum ad favorem Julii Peniæ, qui vigore ejusdem cessionis, & resignationis obtinuit in d. Jure per alias litteras Apostolicas gratiose subrogari, ejus Summario num. 1. 3. 4. & 5.

Verum quia Federicus Antonius Capranica eandem Cappellaniam sub die 11. Martii ejusdem Anni 1675. sibi ab Eminentissimo Domino Cardin. Ottobono dictæ Ecclesiæ Titulari conferri obtinuerat, dicto Summario num. 2. & possessionem etiam adeptus fuerat, hinc executioni dd. litterarum se opponens, Signatura Justitiæ ad ejus instantiam causam appellationis à præfata sententia mihi commisit cum clausula parito litteris arbitrio Rotæ, & proposito dubio sub diebus 11. & 22. Martii præteriti, an Intret arbitrium pro retardatione executionis, & non resolutò, hodie in tertia propositione Domini negativè responderunt.

Aa 4 1 Quia